

Za gospodarje

Maribor, dne 10. oktobra 1934.

Sadna razstava v Mariboru.

V dnevih od 29. septembra do 3. oktobra se je vršila v Mariboru kmetijska razstava. Ta razstava je imela 11 oddelkov, v katerih je bilo prikazano bolj ali manj posrečeno sedanje stanje kmetijstva v okrajih mariborskih. Ker je na takih razstavah viden tudi napredek kmetijstva in se dobijo pri tem tudi važni trgovski stiki, bi bila dolžnost vsakega kmetovalca, da si tako kmetijsko razstavo ogleda. Zato bi bila pa tudi dolžnost upravnih oblasti, da delajo na to, da obiše tako razstavo čim več kmetovalcev in jim morajo to omogočiti z vsemi možnimi sredstvi.

Najlepši del cele razstave je bil sadni oddenek. Na tem oddelku je bilo razstavljenega okrog dva vagona jabolk v zabojih. Polovico in še več tega sadja je razstavila sadjarska podružnica iz Sv. Petra pri Mariboru, kjer delajo spoznavno na čim večjem napredku sadjarstva vsi člani odbora z vsemi člani podružnice. Zato imajo na tako lepi razstavi zasluge v skoraj enaki meri člani odbora in razstavljalci sami. Samo želeli je, da bi jih v tem posnemali člani ostalih sadjarskih podružnic.

Na kmetijski razstavi razstavljeno sadje je bilo tudi ocenjeno. Ocena vpošteva tako obliko, okus, aromo kakar tudi to, kako so bila jabolka pakirana. Najboljša ocena je odlično in je označena s petimi točkami, druga ocena je prav dobro in je označena s štirimi točkami, s tremi točkami pa je označena ocena dobro. Po pet točk so dobile poleg Vinarske in sadjarske šole v Mariboru, ki je tudi razstavila mnogo lepega sadja, še sledeče sadjarske podružnice, deloma pa tudi podružnice Kmetijske družbe: Sv. Peter pod Mariborom, Sv. Jurij ob Pesnici, Sv. Ana v Slov. gor., Sv. Martin pri Vurbergu, Sv. Barbara v Slov. gor., Spodnja Polskava in Limbuš-Ru-

še. Po štiri točke so dobile podružnice: Sv. Lovrenc na Pohorju, Slov. Bistrica in Sv. Lenart v Slov. gor. Tri točke pa je dobila sadjarska podružnica Sv. Benedikt v Slov. gor. Pri tem je treba pohvaliti seveda predvsem tiste podružnice, oziroma člane podružnic, ki so razstavili res tako lepo sadje, kakor ga še ni bilo na nobeni sadni razstavi v Sloveniji. Dobra ocena jim naj bo samo vzpodbuda, da delajo na tej poti naprej. Ako kaka podružnica še ni dobila najboljših ocen, zasluži zato vseeno pohvalo, ker je že samo to velik znak napredka, da se je razstave udeležila. Pri tem je treba še posebej omeniti sadjarsko podružnico iz Sv. Benedikta v Slov. g., ki je kljub veliki razdalji poslala na razstavo mnogo sadja. Gotovo je to začetek in najbolj zanesljiva pot, da doseže pri prihodnjih razstavah še boljše oceno, s tem pa privabi tudi čim več sadnih trgovcev.

Glavni namen razstave je namreč ta, da dobijo razstavljalci čim več trgovskih stikov, da dobijo odjemalce za svoje dobro blago. To se sicer letos še ni posrečilo v polni meri. Da bo to v bodoče mogoče v večji izmeri, naj bi razstavni odbor, ki je letos z zelo malimi denarnimi sredstvi napravil mnogo, pri prihodnji razstavi pozval in povabil vse trgovske organizacije, naj organizirajo ogled te razstave. Letos je večino razstavljenega sadja kupila Kmetijska družba, ki ima poleg sadnih trgovcev tudi pravico izvoziti 50 vagonov jabolk v zabojih v Nemčijo. To pravico je dobila Kmetijska družba pred vsem zato, da uravnava cene na sadnem trgu, da ne bi šli trgovci s cenami preveč navzdol. Povsod tam, kjer vidi Kmetijska družba, da so cene jabolk prenizke in da more trgovec še primerno zaslužiti tudi pri višjih cenah, bo morala začeti nakupovati Kmetijska družba in bi s tem dvignila cene na primerno višino. Seve pa tudi ne sme obljubiti Kmetijska dru-

žba takih cen, ki bi jih tudi sama ne mogla držati in bi s tem kmetom onemogočila prodajo jabolk.

Cene, ki so bile dosežene za jabolka na sadni razstavi, so zelo različne in se gibljejo od Din 2.20 do Din 3.50 za kg. Seveda so to cene za najboljše blago in se razumejo z zabojem vred. Ta jabolka so bila večinoma kupljena samo za trg v tuzemstvo, za inozemstvo se je kupovalo le malo in še za to so bile cene nizke. Danes so cene jabolk, in to kanadk, katerih je namenjena večja partija v Italijo, Din 1.20 do Din 1.85. Pričakovati je, da se bo cena v prihodnjih tednih malo dvignila, vendar pa je kaj točnega danes še nemogoče reči. Izvoz v Nemčijo je še vedno zelo omejen, tudi je povpraševanje v Nemčiji po našem sadju za sedaj malo, ker dobi Nemčija za enkrat še zelo velike množine sadja iz Amerike.

★

Ljudski pravnik.

Pridobitev lastnine na odtrgani zemlji. Kjp. — Svoje posestvo imate v bregu. Vsled slabega vremena Vam je zemljo potegnili na sosedov svet. Sosed Vam brani zemljo vzeti nazaj. Rači bi vedeli, koliko časa imate pravico, da vzamete svojo zemljo nazaj. — Lastninsko pravico na odnešenem svetu izgubite, ako iste v enem letu ne uveljavite. Ako Vam sosed ne pusti zlepega odnesti zemljo, ga morate tožiti, da Vam dopusti odnesti nanošeno zemljo nazaj. Ker pa tega ne znate sami napraviti, stopite k odvetniku, ki bo stvar uredil.

Odškodnina za skopani jarek. Rjs. — Ze lansko leto so skopali jarek za vodo. Zahtevali ste odškodnino in plačilo za zemljo, pa ničesar ne plačajo. Vprašate, kaj morate storiti, da pridete do plačila. — Na Vaše vprašanje ne moremo točno odgovoriti, ker ne poveste, kdo je skopal jarek in kdo je napravil cesto po Vašem svetu. Če so napravili cesto, ki je javna, bi Vas morali predhodno razlastiti. Zahtevajte pismeno pojasnilo od lastnika ceste, da se boste vedeli prav ravnati.

Nezgoda na žagi. Dft. — Bili ste zaposleni na parni žagi, pa Vam je krožna žaga odrezala dva prsta do prvih skle-

pov. Vprašate, če v resnici ničesar ne dobite in kam se morate v tem oziru obrniti. — Ker ste bili zaposleni na parni žagi, ste morali biti zavarovani pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani. V slučaju nezgode imate pravico do posebne odškodnine, ki je določena v zakonu o zavarovanju delavcev. Ta odškodnina obstoji iz brezplačne zdravniške pomoči, zdravil, hranarine do konca zdravljenja, vendar največ do konca 10 tednov po poškodbi ter iz rente, dokler traja nesposobnost za delo ali dokler traja zmanjšana sposobnost za delo. To rento dobite šele po 11. tednu po poškodbi, ako ste do tega časa prejemali hranarino, sicer pa od onega dne dalje, ko so Vam ustavili hranarino. Zmanjšana sposobnost za delo pa upravičuje do rente samo tedaj, ako je Vaša sposobnost za delo zmanjšana za več kakor za 10%. Nezgodo mora delodajalec ali njegov pooblaščenec prijaviti pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani v 24 urah po nezgodi, oziroma ko je zvedel za nezgodo. Ako ni tega napravil delodajalec, bi morali to storiti Vi sami, oziroma storite to še sedaj. Poizvedite pa preje pri svojem delodajalcu, ali ste bili zavarovani. Za koliko je Vaša sposobnost za delo zmanjšana vsled izgube dveh prstov do prvih členkov, Vam ne moremo povedati; iz tega razloga tudi ne moremo odgovoriti, ali boste dobili rento ali ne. Obrnite se na Okrožni urad za zavarovanje delavcev, pa boste zvedeli vse potrebno.

Na javni dražbi prodana zemljišča. Ajz. — Vprašate, če so se smela Vaša zemljišča prodati na javni dražbi za malenkostne zneske, in sicer se je to zgodilo med vojno, ko Vas ni bilo doma. — Vprašanje je nejasno. Nam se zdi, da sodišče ni brez pravnega razloga prodajalo Vašega posestva. V zakonu so določeni natančni predpisi za prodajo posestev. Mnenja smo, da se je sodišče strogo držalo teh določil. Med vojno so pa bila posestva gotovo prodana za nižjo ceno, kakor pa bi bila ista prodana danes, ker je denar imel drugačno vrednost. Sicer je pa tudi popolnoma čudno, da prihajate s takim vprašanjem še le danes, ko je od prodaje preteklo že 14 let. Obrnite se na odvetnika v dotičnem kraju, kjer je bilo prodano, pa Vam bo

lahko po pregledu tožadevnih spisov natančno povedal, zakaj je bilo prodano in za kako ceno. Brez točne obrazložitve cele stvari in brez pregleda spisov je pa nemogoč vsak točen odgovor.

Zarubljen prevžitek. Fjzgg. — Vaš oče ima mesečno 50 Din prevžitka, ki mu je sedaj zarubljen. Vprašate, če je to po zakonu dopustno? — Po zakonu so popolnoma odtegnjeni izvršbi preživitki, katerih skupni dohodki v denarjih in naravnih dajatvah, všteti stanovanje, ne presegajo na leto vrednosti 300 goldinarjev, in sicer v tistem primeru, ako so te prejemki za zavezanca in za njegove družinske člane, ki žive z njim v skupnem hišnem gospodarstvu, neizogibno potrebni. Po praksi sodišč in po našem mnenju letnih 600 Din v gotovini ne dosega zneska 300 goldinarjev, tako je izvršba na ta preživitev nedopustna, ako oče rabi ta znesek za svoje preživljanje, oziroma če mu je ta znesek neizogibno potreben. Naj stopi oče na okrajno sodišče in predlaga, da se izvršba ustavi, ker se sega z izvršbo na pravice in terjatve, ki so sploh odtegnjene izvršbi.

Rednik ni dolžan plačati za rejenca bolniške stroške, razen seveda, če se je za to posebej zavezal, ali otroka sodno adoptiral, v katerem slučaju pa se itak ne more več govoriti o rejencu, ampak o posinovljencu. Če je kdo neprostovoljno plačal, ko ni bil dolžan, tudi v kakšnih drugih primerih, ki jih bo »Slovenec« v kratkem pojasnil, lahko prosi, da se mu to vrne.

Razširjenje služnostne pravice vožnje. Res. — Vaš prednik je dovolil sosedu, da sme voziti čez Vaš svet v suhem, v mokrem pa ne, da bi ne delal kvara. Zdaj pa vozi tudi v mokrem že dolgo časa. Vprašate, če lahko za stalno prepoveste. — Kar dela sosed po svoji volji in brez dovoljenja, je razširjenje dovoljene služnostne pravice vožnje. Če morete nasprotniku dokazati, da mu je Vaš prednik dovolil voziti samo v lepem vremenu, potem ga tožite pri pristojnem okrajnem sodišču. Če še ne vozi 30 let v mokrem vremenu, ni mogel priposestovati take služnostne pravice. Seve boste pa najbrže tako dovoljenje težko dokazali. Nasprotnik bo Vaši tožbi ugovarjal, da je dobil neomejeno dovoljenje, da

sme voziti ob vsakem vremenu. Ako nimate prevelike škode in če vozi samo včasih, zlasti pa ako je Vaš sosed, potrpite ali pa skušajte z njim urediti na lep in prijateljski način, ravnaoč se pri tem po reku: lepa beseda lepo mesto najde. Tudi pri iskanju pravic je treba rabiti pamet, ker sicer lahko nastanejo veliki stroški, ki šele opomnijo, da bi se marsikaj dalo urediti tudi brez sodišča in brez preprirov. Premislite dobro vso stvar in bodimo vsi do vsakogar pravični, pa bodo izostali taki prepirčki, ki sosedskim odnošajem več škodujejo, kakor pa mastne pravde.

Sporna meja. Res. — Po mapi je meja med mejašema ravna in bi na ta način nekaj lesa pripadlo Vam. Vprašate, če ga smete posekati. — Splošno je naziranje, da je odločilna mapa. To naziranje pa je zmotno. Za lastnino je izključno merodajno samo to, koliko je kdo dejansko užival, zlasti skozi priposestvalno dobo. V tem primeru ne velja mapa, marveč dejansko uživanje skozi priposestvalno dobo. Ker ne poveste, kdo je užival v zadnjih 30 letih nemožno in javno, tudi ne moremo povedati, če smete posekati. Ako pa so samo meje sporne med sosedoma, je pa treba predlagati ureditev meje pri sodišču, ki bo določilo meje po zadnjem mirnem dejanskem stanju, ako je spor radi reditve meje nastal vsled motenja posesti.

Napajanje travnika. Tšvo. — V namenu imate kmetijo in napeljavate na travnik vodo, kakor so doslej Vaši posestni predniki vedno delali, pa jim nihče ni branil. Sosed ima pol ure nižje žago, pa Vam tega ne pusti in je tudi že sam prekopal jarek. Ako nimate napeljane vode na travnik, pa nimate se na, ker je drugače precej suho. Radi bi vedeli, če Vam sosed lahko prepoveduje napeljavo vode na travnik, kar so to že od nekdaj delali in jim ni tega noben prepovedal. — Ker niste točno opisali, za kakšno vodo gre, smatramo, da je najbolje za Vas, ako napajate začasno svoj travnik kar naprej, med tem pa vprašate na pristojnem glavarstvu, kako je z Vašo pravico napajanja travnika. Z natančnejšim opisom položaja pa se lahko obrnete tudi na nas, pa Vam bomo odgovorili. Če gre za javno vodo,

morate zaprositi okrajno glavarstvo, da Vam napajanje dovoli.

Poškodovanje vozne poti z voznjaki.

Tšvo. — Sosed je vozil po Vaši poti in isto močno poškodoval, tako da sami ne boste mogli po njej voziti, zlasti ne voziti in spravljati sena. Pozvali ste sosedu, naj pot popravi, pa tega noče storiti. Vprašate, kaj morate storiti in kam se obrniti, da boste dosegli svoje pravice. — Če je sosed vozil neupravičeno, ga lahko tožite, da nima služnostne pravice vožnje po Vaši poti. Ako pa tako pravico ima, pa tudi sicer ako te pravica nima, ga pa lahko tožite, da je dolžan pot na svoje stroške popraviti in spraviti v prejšnji stan, kakor je bila pot, predno jo je on rabil. Stopite k odvetniku, pa mu potožite svoje težave; bo že vse ukrenil, kar bo smatral, da je za Vas najkoristnejše. Ako pa nočete k odvetniku, pa se ob uradnem dnevu zglasite na sodišču, ki bo nasprotnika povabilo k sodišču, kjer bosta lahko vse sporne stvari uredila brez posebnih postopkov.

Izročitev posestva in dedni delež. Msk.

— Vaši starši so svoje posestvo izročili že leta 1903 in so Vam določili 700 goldinarjev, od katerih je moral prevzemnik plačati polovico v enem letu, drugo polovico po smrti staršev, ki so umrli leta 1927. Sedaj bi Vam brat izročil samo 175 Din, Vi pa zahtevate 5000 Din. — Po našem mnenju nimate nobene pravice, da zahtevate več, kakor je bilo to določeno v izročilni pogodbi. Če ste pa drugačnega mnenja, je najbolje, ako se obrnete do odvetnika v svojem kraju, ki Vam bo podrobno raztolma zakonita določila. Brat prevzemnik je za takratni čas prevzel v pravilni vrednosti in ste tudi Vi prejeli vsak zadosten delež. Poleg drugega, je po našem mnenju stvar tudi zastarala, ako bi sploh kdaj obstojala Vaša pravica na zvišanje dolžnega deleža.

Prošnja za pomilostitev. Kld. — Ako ne znate take prošnje sami napraviti, morate za to najeti odvetnika, ker v upravi takih prošenj ne delamo. Če pa znate sami, pa napravite kar sami, da ne bo zopet novih stroškov. Ako boste pa za napravo prošnje najeli odvetnika, ga bo treba plačati, ker je popolno-

ma pravično, da za svoje delo dobi tudi odvetnik primerno in pošteno plačilo, brez ozira na to, ali ima prošnja uspeh ali pa ne. Tudi Vi morate plačati delavca na polju, ali pa sami zahtevate plačilo za delo, čeprav morda to uniči ves pridelek in gospodar ne prejme nobenega sadeža. Za pošteno delo pravično plačilo!

Žaljenje časti. Bfl. — Neka ženska je leta 1933 govorila, da je Vaš oče kradel in da ga je eden pičil v levo roko. Vprašate, kaj naj naredite s tisto žensko. — Najbolje je, ako jo vprašate, zakaj take neumnosti raznaša, pa ji potem poveste v obraz, da so njene trditve neresnične. Če bi žalitve ne zastarale, bi jo lahko tožili, tako pa je prepozno. Pa Vam ni treba biti žal, da ne more oče več tožiti. Z iskanjem časti pri sodišču je tako, kakor z onim, ki je pri belem dnevu iskal z lučjo pravico, pa je ni našel. Svetujemo Vam, da se s posestnico kar v lepem pogovorite in nič ne razburjate, ker so vse skupaj samo čenče in neumnosti, ki bi Vam lahko napravile veliko nepotrebnih potov in skrbi, ki bi bile gotovo združene s stroški. Pamet tedaj!

Razna obvestila.

Perutninarški razstavi v Mariboru in v Celju sta doslej edini, bodeta pokazali razvoj kmetijske kokošjereje po srezih. Naše slovensko gospodarstvo je mnogolično ter zahteva od kmetovalca, da se prav živo zanima za vse panoge kmetije. Nobene ne kaže opustiti, vsaka je za sebe važna in potrebuje napredka. Najbolj se pokaže razvoj kokošjereje na razstavah, ko tekmujejo perutninarji med sabo, ko se razstavljena perutnina lahko primerja z domačo. Vrh tega so razstave semenj za plemenske živali, saj je mnogo upanja, da bo šla naša plemenska perutnina, ako bomo imeli lepo, na naš jug. Celjska razstava bode velika po obsegu, ves okraj bo zastopan, vrhutega pa zanimiva tudi vsled tega, ker bo nad 90% razstavljalcev kmetov, ki bodo postavili samo štajersko pleme. Vrši se dne 20. in 21. oktobra; preložila se je, ker se bodo do tja osipane kokoši zopet obrasle. Pripravljenih je skoro 40 denarnih nagrad in 50 diplom.